

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและความสำคัญของปัญหา

วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์เป็นอย่างมาก มีส่วนช่วยในการปลูกฝังเจตคติและอุปนิสัยที่ดีของบุคคล ทั้งนี้เพราะสังคมศึกษามีขอบข่ายเนื้อหาวิชากว้างมาก สามารถที่จะให้ประสบการณ์แก่ผู้เรียนหลายด้านทำให้เกิดความรู้ความคิดกว้างขวางยิ่งขึ้น ซึ่งหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาทั้งตอนต้นและตอนปลาย ได้กำหนดขอบข่ายเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาอย่างกว้าง ๆ สำหรับนักเรียนเพื่อช่วยสร้างเสริมประสบการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

ในเรื่องความสำคัญของวิชาสังคมศึกษาได้มีนักการศึกษาทางสังคมศึกษา เช่น เลียนาร์ด เอส เคนเวอร์ธรี (Leonard S. Kenworthy 1967: 3) กล่าวว่า วิชาสังคมศึกษาไม่เพียงแต่จะมีความสำคัญในฐานะวิชาที่มุ่งฝึกนักเรียนให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมประชาธิปไตยเท่านั้น แต่เป็นวิชาที่มีเนื้อหามาก มีขอบข่ายกว้างกว่าวิชาอื่น เพราะได้รวมศาสตร์ต่าง ๆ คือ จิตวิทยา จิตวิทยาสังคม ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ศิลปะ สังคมวิทยา มนุษยศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ ปรัชญา วรรณคดี วิทยาศาสตร์ ดนตรี และศาสนา โดยมีจุดประสงค์ที่จะให้ประชาชนหรือนักเรียนเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคมมากขึ้น นอกจากนั้น มอริส พี มอฟเฟต (Maurice P. Mofhat 1963: 10) กล่าวถึงความสำคัญของวิชาสังคมศึกษาอีกเช่นกันว่า เป็นวิชาที่ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ และประสบการณ์ที่จำเป็นในการสร้างค่านิยมขั้นพื้นฐาน เจตคติ และอุปนิสัยที่ดี ซึ่งเป็นที่ยอมรับแก่คนทั่วไป และมีทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นในการเป็นพลเมืองดี

วิชาสังคมศึกษามีเนื้อหาที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น การสอนความรู้แก่นักเรียนเฉพาะที่มีในบทเรียนหรือสอนตามที่ครูมีความรู้มาแต่เดิมนั้น ย่อมเป็นการไม่เพียงพอ ฉะนั้นครูจะต้องสอนความรู้ใหม่ ๆ ทันเหตุการณ์แก่นักเรียนเสริมสร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่า เพื่อให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าและความเป็นจริงในสังคม วิธีที่ครูจะสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ใหม่ ๆ แก่นักเรียนได้นั้น คือ ครูต้องชวนหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ และเป็นผู้นำทางวิชาการแก่นักเรียนได้ ครูจึงต้องเฝ้าหาความรู้ สืบค้นและปรับปรุงแก้ไขตนเอง และงานสอนอยู่เสมอ มีความกระตือรือร้น ชยันหมั่นเพียร มีความคิดริเริ่มและค้นคว้าหาวิธีการสอนใหม่ ๆ มาสอนศิษย์ เพื่อให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ

การแสวงหาความรู้ของครูนั้น วิลเลียม แอล คาร์เตอร์, คาร์ล ดับบลิว แฮนเซน และมาร์กาเรต จี แม็กซิม (William L. Carter, Carl W. Hansen and Margaret G. Maxim 1962: 371) เสนอแนะว่า ครูสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การเข้าศึกษาต่อในระดับสูงชั้นกว่าเดิม การเข้ารับการฝึกอบรมจากสถาบันการศึกษาเป็นครั้งคราว การพบปะสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างครูด้วยกัน การเข้าฟังคำบรรยายของผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา การจัดโปรแกรมการศึกษาด้วยตนเอง ตลอดจนการค้นคว้าด้วยตนเองจากสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ เช่น เอกสารการพิมพ์ เป็นต้น ซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้เป็นวิธีการที่ครูได้รับทราบข่าวสารและครูสามารถใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองมากที่สุด

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูสังคมศึกษา มีความเห็นว่าครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่ไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการอ่านหนังสือพิมพ์และวารสาร การเรียนการสอนสังคมศึกษาส่วนใหญ่จึงยึดแต่เนื้อหาในบทเรียนและใช้วิธีแบบเก่า ซึ่งมักเป็นแบบบรรยาย ความรู้ที่ถ่ายทอดแก่นักเรียนจึงอยู่ในวงจำกัด เมื่อครูสังคมศึกษาต้องประสบภาระจึงทำให้นักเรียนขาดประสบการณ์ด้วย ดังนั้น ครูสังคมศึกษาจึงควรให้ความสนใจและหาทางใช้ประโยชน์จากหนังสือพิมพ์และวารสารให้มากที่สุด การอ่านหนังสือพิมพ์และวารสาร นอกจากจะให้ประโยชน์โดยตรงกับเนื้อหาในวิชาสังคมศึกษาแล้ว ยังจะช่วยให้ได้รับความรู้ในสาขาวิชาอื่น อันอาจจะนำมาใช้ประโยชน์ในการสอนได้ การอ่านจะช่วยกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้นที่จะศึกษาเรื่องต่าง ๆ อยู่เสมอ เป็นการขยายความสนใจของครูสังคมศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

การแสวงหาความรู้ของครูสังคมศึกษาจากการอ่านหนังสือ "Handbook for Social Studies Teaching" (1967: 179-190) ซึ่งเป็นผลงานของสมาคมครูสังคมศึกษาแห่งนครนิวยอร์ก ได้มีการสรุปข้อเสนอแนะที่น่าสนใจดังนี้ ครูสังคมศึกษาต้องมีความพร้อมที่จะใช้ทักษะพื้นฐานคือ การอ่านและการตีความ การอ่านหนังสือตำรา หนังสืออ้างอิง บทความและความรู้ที่เกี่ยวกับสังคม ครูจะต้องฝึกให้เกิดความเข้าใจและมีความรวดเร็วในการอ่านด้วย นอกจากนี้ ครูสังคมศึกษาและบรรณาธิการยังต้องร่วมมือจัดหาหนังสือที่เหมาะสมไว้ให้เพียงพอและควรจะมีห้องสมุดสังคมศึกษา โดยมีหนังสือ ตำราแบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ หนังสือวิจัย และควรมีรายชื่อหนังสือไว้พร้อมที่จะเลือกใช้ได้ทันที หนังสือเล่มนี้ยังกล่าวถึงความสำคัญของการอ่านอีกว่า ครูจะเจริญในอาชีพได้จะต้องมีการอ่านอย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นครูในระดับชั้นใดก็ตาม จะต้องปรับปรุงตนเอง การปรับปรุงตนเองด้วยการอ่านจะทำให้เป็นคนที่มีฉลาด รอบรู้ทันต่อเหตุการณ์ และเป็นผู้ที่มีความรู้ในเนื้อหาวิชาลึกซึ้งและยังรู้เรื่องต่าง ๆ ที่ตนเกี่ยวข้องด้วย การเลือกหนังสืออ่าน ควรเป็นข่าวรายวัน ข่าวสังคม ข่าวการศึกษา บทความทางด้านวิชาการและทางด้านการเรียนการสอน จิตวิทยา เมื่อครูเป็นผู้สนใจอ่านแล้วก็จะเป็นคนโดดเด่นและฝึกนิสัยการอ่านให้กับนักเรียน การอ่านของครูจะช่วยให้ครูฉลาดในการเลือกหนังสืออ่านประกอบ การเรียนการสอน การแก้ไขปรับปรุงแนวการสอนและคำบรรยายให้ทันสมัยอยู่เสมอ

จากเหตุผลต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับหนังสือพิมพ์และวารสารนั้น มีความสำคัญและเป็นประโยชน์แก่ครูสังคมศึกษามาก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใคร่ที่จะศึกษาการใช้หนังสือพิมพ์และวารสารในการเรียนการสอนสังคมศึกษาของครูสังคมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เกี่ยวกับวิธีการใช้หนังสือพิมพ์และวารสารในการเรียนการสอนสังคมศึกษาของครูสังคมศึกษาและระดับการใช้หนังสือพิมพ์และวารสารในการเรียนการสอนสังคมศึกษาของครูสังคมศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกหนังสือพิมพ์และวารสารที่คิดว่าจะมีประโยชน์ในการเรียนการสอนสังคมศึกษาของครูสังคมศึกษาเป็นอย่างมาก มาทำการวิจัย ผลของการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่ครูสังคมศึกษาในการกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการอ่านหนังสือพิมพ์และวารสาร เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการใช้หนังสือพิมพ์และวารสารในการเรียนการสอนสังคมศึกษาของครูสังคมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในด้านต่อไปนี้

1. วิธีการใช้หนังสือพิมพ์และวารสารในการเรียนการสอนสังคมศึกษาของครูสังคมศึกษา
2. ระดับการใช้หนังสือพิมพ์และวารสารในการเรียนการสอนสังคมศึกษาของครูสังคมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูสังคมศึกษา จำนวน 298 คน ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่สอนในโรงเรียนรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2530
2. หนังสือพิมพ์ที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้
 - 2.1 หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย 12 ฉบับ
 - 2.2 หนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ภาษาไทย 5 ฉบับ (รวมทั้งหนังสือพิมพ์ที่ไม่ใช่รายสัปดาห์ เช่น หนังสือพิมพ์ราย 3 วัน)
 - 2.3 หนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษ 5 ฉบับ
3. วารสารที่เกี่ยวข้องกับวิชาสังคมศึกษาที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้
 - 3.1 วารสารที่จัดพิมพ์ขึ้นโดยสถาบันการศึกษา 16 ฉบับ
 - 3.2 วารสารที่จัดพิมพ์ขึ้นโดยหน่วยงานราชการ 25 ฉบับ
 - 3.3 วารสารที่จัดพิมพ์ขึ้นโดยสำนักพิมพ์เอกชนและหน่วยงานอื่น ๆ 19 ฉบับ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. หนังสือพิมพ์ หมายถึง สิ่งตีพิมพ์ที่ออกเป็นรายวันหรือรายสัปดาห์ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่ผลิตและจำหน่ายในประเทศไทย เป็นสิ่งตีพิมพ์ที่จำหน่ายสม่ำเสมอตามเวลาที่กำหนดไว้ บรรจุข่าว ความคิดเห็น การโฆษณาสินค้า บันเทิง และอื่น ๆ หนังสือพิมพ์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ครอบคลุม หนังสือพิมพ์ 3 ประเภท คือ

- 1.1 หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย
- 1.2 หนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ภาษาไทย
- 1.3 หนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษ

2. วารสาร หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษออกเป็นประจำตามกำหนด โดยสถาบันการศึกษา หน่วยงานราชการ และสำนักพิมพ์เอกชน ซึ่งมีสาระทางวิชาการและสันตนาการเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษา วารสารที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ครอบคลุม วารสาร 3 ประเภท คือ

- 2.1 วารสารที่จัดพิมพ์ขึ้นโดยสถาบันการศึกษา
- 2.2 วารสารที่จัดพิมพ์ขึ้นโดยหน่วยงานราชการ
- 2.3 วารสารที่จัดพิมพ์ขึ้นโดยสำนักพิมพ์เอกชนและหน่วยงานอื่น

3. การเรียนการสอนสังคมศึกษา หมายถึง การจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตรงตามวัตถุประสงค์ในรายวิชาสังคมศึกษาที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524

4. ครูสังคมศึกษา หมายถึง ครูที่สอนวิชาสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนรัฐบาล เขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2530

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. เป็นแนวทางที่จะส่งเสริมการใช้หนังสือพิมพ์และวารสารของครูสังคมนตรีศึกษา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนสังคมนตรีศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. เป็นแนวทางให้สถาบันจัดหาหนังสือพิมพ์และวารสารให้ครูสังคมนตรีศึกษา ได้ใช้ประกอบการเรียนการสอนสังคมนตรีศึกษา
3. เป็นแนวทางในการทำวิจัยอื่น ๆ ต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย